

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Gaziel i Segarra, feu lloc a Joan Francesc Mira

PERFIL

**NOVEL·LISTA,
ASSAGISTA,
TRADUCTOR I
PROFESSOR,
JOAN F. MIRA
PRESENTA EL
PRIMER VOLUM
DE MEMÒRIES,
UN NOU REPTE EN
UNA TRAJECTORIA
QUE INCLOU
'BORJA PAPA',
'ELS TREBALLS
PERDUTS' I
'PURGATORI'**

PERE
ANTONI
PONS

Si Joan Francesc Mira (València, 1939) fos un autor italià, francès, alemany o espanyol, el seu nom seria inclòs anualment en les travesses per al premi Nobel de literatura i seria considerat un dels homes de lletres més versàtils i savis del continent europeu, al costat dels Steiner, Magris i companyia. Si algú creu que l'afirmació és exagerada, que faci un ràpid cop d'ull als títols més selectes de la seva bibliografia: quatre novel·les excel·lents –la trilogia de València més *Borja Papa*–, desenes d'assajos i conferències innovadors i lúcids, milers d'articles en premsa plens de sabers històrics, antropològics, religiosos, artístics i culturals, i la traducció al català de les tres obres fundacionals de la litera-

tura occidental, l'*Odissea* d'Homer, els Evangelis i la *Divina Comèdia* de Dante Alighieri. Exagerat? Encara faig curt...

Amb la publicació d'*El tramvia groc*, Mira obre el seu vast projecte literari a un nou front i ofereix unes memòries d'infantesa (fins als tretze anys) plenes de vigor, de color i de tendresa, en què van succeint-se els personatges i escenaris que d'una manera o altra van anar ampliant la seva "experiència del món" i que el van construir com a persona. Són unes memòries de tall clàssic, i no és casual que Mira invoqui els volums memorialístics de Nabokov, Canetti i sobretot Yourcenar, models i confreres en l'intent de recuperar, alhora que una època passada de la pròpia vida, també un món extingit, que ja sembla tan remot com si fos d'una civilització diferent. En el cas de Mira, nascut al barri de la Torre, aquests temps i món perduts s'emmarquen en la frontera entre el paradís feréstec de la societat agrària de l'Horta i la deprimida grisor urbana de la València de postguerra. "Jo vaig créixer entre una vella carretera transitada, un tramvia, una granja i un hort, enmig de terres llaurades i a la vora mateixa d'una ciutat gran i antiga del sud-oest d'Europa".

Mira comença el llibre amb una elegant i delicada reflexió sobre "l'ample palau de la memòria" i l'acaba amb un capítol brevíssim dedicat a la mort del seu pare, el fet dramàtic que va posar punt final als anys d'infantesa. Entremig enfila tot de detalls, figures, situacions i atmosferes que no s'estructuren segons un ordre cronològic sinó més aviat temàtic –la llar i les feines de la granja, el funcionament del món rural, els pares i els tres germans, les escoles, etcètera– i que de tant en tant és complementat amb projec-

EL TRAMVIA
GROC
JOAN F. MIRA
PROA
334 PÀG./20 €

cions cap al futur per rescatar amb una pinzellada algun episodi de la vida adulta de l'autor. Tot plegat configura un vistós mosaic de records –treballs, lectures, amors, accidents, lliçons de vida– que apareixen literaturitzats en el millor sentit de la paraula. Vull dir que Mira no fa servir els records per fer literatura, sinó que fa servir la literatura per donar més entitat i sentit als records, i transmetre'ls amb més emoció i eficàcia al lector.

Tot i que *El tramvia groc* traspua gratitud en gairebé cada pàgina –pels paisatges que el van acollir, les experiències que va viure i la gent amb qui va conviure–, en cap moment no cau en la nostàlgia ni en la idealització indiscriminada del passat. Mira troba l'equilibri exacte per deixar ben clar que aleshores la felicitat era possible, però que aquell era un món dur. Escrites en la prosa sinuosa, depurada i densa característica de l'autor, potser aquestes memòries contenen algunes de les pàgines més esplèndides de tota la seva obra: l'elogi dedicat a l'horta de València –"no hi ha en tota la pell del planeta res més exacte i més perfecte"–, la bondat de la mare resumida en les tasses de café que prepara per als tres lladres que els robaven les gallines o la brutal lliçó de sociologia política que aprèn a partir dels animals de la granja.

Al capítol final, l'autor avança que potser escriurà un segon volum de memòries sobre els quatre anys i mig següents de la seva vida, passats com a "novici adolescent en un vell convent desolat", com a "jove monjo en un antic monestir cistercenc" i com a "estudiant cosmopolita a la Universitat Gregoriana de Roma". Les memòries de Sagarra i de Gaziel aviat tindran companyia al lloc més alt del panteó d'autobiografies de la literatura catalana. ♦

**TOT I QUE
'EL TRAMVIA
GROC'
TRASPUA
GRATITUD
EN CADA
PÀGINA,
EN CAP
MOMENT NO
CAU EN LA
NOSTÀLGIA
NI EN LA
IDEALITZACIÓ
INDISCRIMI-
NADA DEL
PASSAT**

PERE TORDERA

EL SECRET DE...

Gerbrand Brakker

Gerbrand Bakker, novel·lista holandès, guanyador del Premi Llibreter 2012 –i d'altres guardons internacionals de prestigi–, fa quatre anys que no escriu. No en té ganes. Bakker ha estat a Barcelona per presentar la traducció del seu darrer treball, *Deu oques blanques* (Raig Verd). Va concedir entrevistes i una trobada amb lectors a la llibreria A Peu de Pàgina. És amable i proper, però és un home a la defensiva. Com si l'èxit l'hagués vençut.

Des de fa un any que viu refugiat en un poble de sis cases d'Alema-

nya, Eifel, a tocar de la frontera amb Holanda. Hi va comprar una casa i encara hi fa reformes. Va marxar d'Holanda perquè està cansat de la pressió del món literari del seu país. A Eifel es dedica a les obres i sobretot a dissenyar un jardí que vol que sigui la seva gran obra d'art. Bakker és jardiner de professió i A Peu de Pàgina també va admetre que el va ajudar a emigrar que es cancel·lessin dos importants treballs que tenia a Holanda. Aquest vincle amb la naturalesa enjardinada és el que l'empeny a fer d'animals protagonistes

de les seves novel·les: oques, teixons, gossos... Explica que ha vist moltes vegades la pel·lícula de dibuixos *Ice Age*, perquè el fa caure d'esquena de riure.

Una altra professió de Bakker és professor de patinatge sobre gel. El seu estricte i ordenat horari laboral li havia permès treballar de matí a tarda plantant vegetals; a la tarda, escrivia i, a partir del vespre, impartia classes de patinatge. El patinatge l'ha apartat per poder enllestir la casa, assegura. Quan al programa de televisió *Via llibre* el van fer patinar per Barcelona,

CRISTIAN
SEGURA

**ÉS AMABLE
I PROPER,
PERÒ ÉS UN
HOME A LA
DEFENSIVA.
COM SI
L'ÈXIT
L'HAGUÉS
VENÇUT**

Bakker admet que no ho va passar gaire bé. Tampoc ho va passar bé el primer cop que va aparèixer a la televisió pel seu primer èxit, *A dalt tot està tranquil* (Raig Verd). "Fins que algú se'm va acostar i em va dir que estigués tranquil perquè ningú podia qüestionar el contingut del llibre, perquè al cap i a la fi és una ficció creada per mi", diu. Bakker és contrari a utilitzar literàriament la seva realitat. Fins i tot la veïna de 94 anys d'Eifel que li fa proposicions i que ofereix café al seu gos. Tant el fascina, que mai sortirà a cap llibre seu. ♦